

7. CLAVAREN

Subtractionis aedificiorum paroecialium

(Rev. Parochus S. Martini in Montemoggio - Exc.mus Ordinarius)

(die 23 februarii 1974)

SPECIES FACTI. 1. Rev. J. V., parochus Sancti Martini de Montemoggio in diocesi Clavaren., recursu diei 3 mafi 1972 ad Sacram Congregationem pro Clericis interposito, ius proprietatis beneficio paroeciali vindicavit Sanctuarii SS. Cordis Jesu eique adnexae domus canonicae in loco Giaiette, quae decreto Ordinarii die 20 ianuarii 1970 dato iurisdictioni, administrationi usufructuique paroeciae subducta erant.

Bona haec paroeciae S. Martini liberalitate pii viri Antonii Lagorio obvenerant, one-re tamen imposito ut sanctuarium SS. Cordis Jesu dicatum simul cum canonica domo, ad maiorem fidelium profectum, in donato fundo aedificareur. Fideles vero, aere undique collecto, operi perficiendo naviter operati sunt, nec quisquam umquam dubitavit quin ius proprietatis ad beneficium paroeciale spectaret. Nam inde ab anno 1951 Sectio Dioecisana «Pontificiae Operae Assistentiae» canonem locationis sexaginta millium libellarum quotannis paroeciae Sancti Martini solvebat, parochus vero acceptam pecuniam, aedificiis conservandis et reparandis destinata, in arca nummularia v.d. «Libretto di risparmio» servabat.

2. Anno vero 1968 Curia dioecisana, ut sodales Actionis Catholicae aliiue feriantur comitatus, sive aestivo sive hiemali tempore, commode ibidem rusticarentur, aedes restaurandas curavit. Parochus autem cum rem aegre ferret, paratus tamen aequam et pacificam compositionem inire, amare apud Episcopum questus est, hic tamen die 20 ianuarii 1970 (litteris prot. F. 139/E/70) decretum dedit: «Vi facultatis nobis iure communi in canone 464, par. 2 Codicis Juris Canonici concessae domum canonicam et ecclesiam loci Giaiette a iurisdictione paroeciali S. Martini d. Montemoggio eximimus, eisque rectorem Rev.dum Canonicum Alphredum Bastogi, Delegatum Dioecesanum Actionis Catholicae praeficimus. Ecclesia tamen semper usui fidelium, quatenus cura pastoralis postulabit, patebit».

3. Parochus autem renitens recursum apud S. Congregationem pro Clericis die 2 maii 1972 interposuit, quae tamen decreto diei 28 maii eiusdem anni (prot. a. 138896/1) respondit: «Recursum esse reiiciendum; idque recurrenti notificetur, quin Ordinarii sui mandatis parere velit». Sacra Congregatio idem decretum litteris diei 26 iunii (n. 139068/1) confirmavit. Interposito deinde recursu apud Sectionem Alteram Nostri Supremi Tribunalis, Congressus die 20 octobris 1972 decrevit: «Recursum admittendum esse ad disceptionem». Hodie propterea nobis dubium propositum est: An constet de violatione legis in procedendo vel in decernendo quoad impugnatum actum potestatis administrativae seu decretum Ordinarii Clavaren diei 20 ianuarii 1970.

IN IURE ET IN FACTO. - 4. Quaestiones iuridicae plures eaeque elegantes tum a partibus tum a Promotore Iustitiae Deputato hac in causa agitatae sunt, exempli gratia, ius proprietatis paroeciae et beneficii paroecialis necnon titulus parochi ut eadem bona tueatur et administret eorumque fructus percipiat; ius et officium aedificia de quibus agitur restaurandi; interventus tertii in causa; natura et personalitas iuridica quae Sanctuario intra fines paroeciae aedificato, sive iure canonico

sive iure civili et concordatario competit, sive habeat necne proprium rectorem; ius Episcopi in beneficio erigendo, quoad territorium vel quoad bona dismembrando, in exemptione a paroeciali iurisdictione concedenda, aliaque huiusmodi.

Hae tamen quaestiones, utpote quae meritum causae attingunt, ad iudicium nostrum minime spectant, competentia enim Sectionis Alterae huius Supremi Tribunalis «ad contentiones ortas ex actu potestatis administrativae ad eam delatas, quoties allegetur legis violatio» circumscribitur; legis autem violatio, secundum interpretationem authenticam a competenti Pontificia Commissione Decretis Concilii Vaticani II interpretandis latam, «errorem iuris sive in procedendo sive in decernendo» complectitur (cf. AAS 53 (1971) 330).

Nec immorandum videtur in profundiore examine normarum quibus Decretum episcopale impugnatum fulcitur ac regitur, neque longe lateque disse-rendum in casu de potestate Ordinarii ad exemptionem Sanctuarii domusque canonicae adnexae, vel de consensu necessario parochi, beneficii paroecialis titularis.

5. Recursus vero parochi ad hoc Supremum Tribunal intra terminos in Normis Specialibus statutos (art. 105) exhibitus est, expressis omnibus quae secundum articulum 106 exprimenda sunt. Nec ullum exstat dubium quin Parochus, tamquam titularis beneficii paroecialis, ad normam SS. canonum et Concordati inter Sanctam Sedem et Italiam vigentis, «interesse» personale et actuale ad recur-rendum habeat. Competentia ergo huius Tribunalis Supremi ad contentionem dirimendam patet omnino. Nobis ergo onus incumbit dispiciendi utrum Decretum ab Ordinario latum et a S. Congregatione pro Clericis confirmatum aliquam legem violaverit necne, seu aliis verbis an Decretum legem falso interpretatum sit vel legem perperam applicaverit.

6. Dum factum consideramus, duae quaestiones occurrunt quas Recurrens eiusque Patronus, Promotore Iustitiae Deputato idem sentiente, opposuerunt, nempe:

a) utrum Decretum Episcopi veram bonorum beneficii paroecialis exspoliationem intenderit aut proprietatem huiusmodi bonorum Curiae Episcopali attribuerit. Episcopus enim in litteris ad Secretariam Status missis (doc. 30) «si accusa il Vescovo, inquit, di aver espropriato i beni del beneficio parrocchiale: tale accusa è chiaramente falsa in quanto né casa né terreni circostanti sono mai appartenuti al beneficio parrocchiale (quod tamen, obiter sit dictum, non probatur), e ciò è abbondantemente provato dagli atti e hanno sempre avuto un amministratore a parte».

b) Utrum Ordinarius in eodem Decreto ferendo *normarum concordatarum* rationem habuerit quae canone 1529, uti dicitur, veluti canonizatae sunt, earum praesertim quae titulum parochi spectant ad iura beneficii tuenda et vindicanda, eiusque bona administranda, necnon normas in documentis publicis stipulandis servandas neglexerit.

At duae hae legis violationes assertae, praeterquam quod ex actis et probatis minime apparent, ad meritum causae spectant.

7. Manet iam argumentum princeps, scilicet exemptio a iurisdictione

paroeciali concessa quae, iuxta Advocati publicae administrationis sententiam, «et iuri communi apprime congruit, licentia auctoritatis civilis non indiget et decreto Ordinarii luculentis explicitisque verbis exprimitur» (Cf. Memoriale, Summ. p. 11).

Canon 464 par. 2 ergo esset et fons unde solutio totius controversiae in Decreto Episcopali deflueret: «Potest Episcopus iusta et gravi de causa religiosas familias et pias domos, quae in paroeciae territorio sint et a iure non exemptae, a parochi cura subducere». Episcopus ad hanc tantum normam iuridicam recurrit ad molimina compescenda parochi et fidelium qui omni nisu conabantur impedire quominus vetera aedificia restaurarentur novaque erigerentur.

8. Non est ambigendum quin rationibus a Promotore Justitiae Deputato expositis annuendum sit, propter quas Congressus, uti opinamur, recursum Parochi ad disceptationem admisit. Promotor enim ita argumentatur: «è chiaro che la casa canonica, con la chiesa, non era adibita a nessuno degli usi indicati normalmente per costituire una *pia domus*, che possa essere esentata dalla giurisdizione del Parroco, né aveva le condizioni richieste per essere considerata come tale: abitata cioè per un certo scopo da individui a favore dei quali si stabilisce l'esenzione; e solo in virtù del Decreto viene data all'Azione Cattolica, perchè vi tenesse corsi e servisse, non come *pia domus vel habitatio* con uno scopo religioso o caritativo permanente, ma come rifugio di passaggio per comitive» (Summ. p. 26).

9. Errores sive in procedendo sive in decernendo obiective et in facto, seu in ipso actu amministrativo considerandi sunt, scilicet in elementis essentialibus quibus actus administrativus componitur et vim iuridicam obtinet, non autem intentionem Superioris, quamvis optimam, inspiciendo, qui vel iure utitur non congruo vel legem applicat non aptam.

Nemo sane dubitat quominus Ordinarius, servatis quidem de iure servandis, beneficium paroeciale Sancti Martini dismembrare possit, bonaque eius pro congrua parte transferre. At Episcopus, utiles et secundos effectus quaerens, instrumenta incongruentia usurpans, canonem 464 par. 2 in casu inepte applicando, falsam viam carpsit. Erravit ergo, bona quidem fide, in procedendo et in decernendo.

10. *Quibus omnibus iure et in facto perpensis, Nos, infrascripti Cardinales Membra Supremi Tribunalis Signaturae Apostolicae, pro Tribunali sedentes et solum Deum prae oculis habentes, Christi nomine invocato, edicimus, declaramus et definitive sententiamus, proposito dubio respondentes: «Affirmative, seu constare de violatione legis, sive in procedendo sive in decernendo, ideoque decretum Ordinarii Clavarensis diei 20 ianuarii 1970 irritum esse, in casu».*

DINUS Card. STAFFA, *Praefectus*; + ALOISIUS Card. TRAGLIA
+ PAULUS Card. MARELLA; AEGIDIUS Card. VAGNOZZI
ANTONIUS Card. SAMORÉ; PAULUS Card. BERTOLI
ARTURUS Card. TABERA, *Ponens*; JACOBUS Card. VIOLARDO